

Mottagare
Tekniska nämnden

Införande av internt pris på koldioxidutsläpp

Förslag till beslut

Tekniska nämnden beslutar att införa ett internt pris på koldioxidutsläpp som följer EUs prisnivå för utsläppsrätter, 902 kr/ton för 2023.

Sammanfattning

På Gotland ansvarar teknikförvaltningen för många samhällsviktiga funktioner, såsom bland annat fastigheter, infrastruktur, avfallshantering och grönytor. Dessa funktioner påverkas redan idag av klimatförändringar såsom torka, skyfall eller havsnivåhöjningar. Klimatförändringarna kräver verksamhetsanpassningar vilka kommer vara mycket fördyrande för förvaltningen. Hur dyrt det blir beror på hur mycket klimatet förändras. Desto större klimatförändringar, desto dyrare för teknikförvaltningen att anpassa sina verksamheter. Därför är det i teknikförvaltningens ekonomiska intresse att så snabbt som möjligt sänka utsläppen så mycket som möjligt.

Teknikförvaltningen bedömer därför att det behövs ett nytt verktyg som syftar till att tydligare visa de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna av miljömässiga och icke- miljömässiga beslut för förvaltningen. Att införa ett internt pris för koldioxidutsläpp är ett enkelt, effektivt och tydligt verktyg som kan användas för detta. Genom att visa på vad icke- miljömässiga beslut kostar i längden, kan ett internt pris på koldioxidutsläpp stötta verksamheterna i att prioritera. Det interna priset på koldioxidutsläpp kan exempelvis användas när förvaltningen ska väga olika inköpsalternativ mot varandra, för att förstå om det som är kortsiktigt billigast i inköpspris också är det som är billigast på långst sikt, om man också räknar in klimatet och hur det påverkas. Målet är att på så vis bidra till snabbare klimatomställning genom att möjliggöra hållbara investeringar. Detta resulterar också i att förvaltningen når de politiskt beslutade miljömålen.

Därför föreslår teknikförvaltningen att införa ett internt pris på koldioxidutsläpp som följer EUs utsläppsmarknad, vilket just nu i snitt är 902 SEK per ton.

Flera olika aktörer inom näringslivet i Sverige har använt internt pris på koldioxidutsläpp, och ett globalt pris på koldioxidutsläpp debatteras politiskt på flera nivåer. Inom svenska kommuner och regioner är dock införda pris på koldioxidutsläpp mycket ovanligt, vilket ger Region Gotland och teknikförvaltningen en möjlighet att här gå före och vara ledande inom

klimatomställningen i Sverige.

Bakgrund

Klimatförändringar påverkar människor och natur negativt. Ett förändrat klimat innebär skador som kräver att samhället anpassas för att klara exempelvis mer nederbörd, högre havsnivå, högre temperaturer eller erosion. Dessa nya väderförhållanden påverkar allt ifrån infrastruktur till fastigheter, vatten och avloppssystem och avfallshantering. För de verksamheter som teknikförvaltningen sköter är klimatförändringarna redan påtagliga, och kommer framöver att bli allt mer allvarliga enligt de prognoser som finns från bland andra SMHI. För teknikförvaltningen kommer anpassningarna till ett förändrat klimat vara mycket dyrt. Både i investeringar, och kommer också kräva mycket tid för vår personal. Arbetet med att bereda verksamheten för en framtid präglad av klimatförändringar har redan påbörjats genom att förvaltningen deltar i arbetet med Region Gotlands klimatanpassningsplan som ska tas fram under 2023.

De globala utsläppen av koldioxid innebär redan idag, men kommer framförallt framöver att innebära, en stor kostnad för samhället. Klimatförändringar skapar skador på fastigheter, viktig infrastruktur och andra samhällsbärande funktioner. Utvecklingen kommer bli påtaglig teknikförvaltningens budget, som dessutom verkar i en kustregion vilka spås vara extra utsatta. Sammanfattningsvis är och kommer klimatförändringarna vara mycket kostnadsdrivande för teknikförvaltningen. Genom att minska utsläppen, minskas också intensiteten i klimatförändringarna, och därmed också de kostnader som kommer belasta teknikförvaltningen.

Ingen är ensamt ansvarig för att säkerställa att de globala utsläppsnivåerna ska sjunka, men alla är tillsammans ansvariga för att göra sin del i att ställa om till hållbara alternativ så snabbt som möjligt. Inom Region Gotland styrs klimat och miljöarbetet av målen som är satta i Vårt Gotland 2040 och genomförandeprogrammet för klimat, miljö och energi. De satta målen är i linje med Sveriges klimatlag och EUs utsläppsmål. Målen kräver snabb och kraftfull klimatomställning av alla Region Gotlands alla verksamheter. I den nya avsiktsförklaringen sin det politiska styret satt för Region Gotland för den rådande mandatperioden finns som prioritering att organisationen ska ta täten för en skyndsam energi- och klimatomställning.

Vad är intern prissättning av koldioxidutsläpp?

Ett verktyg som kan användas för att förstå den långsiktiga fördyrningen som mindre miljövänliga alternativ och beslut ger är att sätta ett internt pris för koldioxidutsläpp för teknikförvaltningen.

Intern prissättning av koldioxidutsläpp kan användas av företag eller myndigheter för att snabbare nå sina miljömål genom att omvandla utsläppen till en kostnad som mäts i pengar. Det hjälper organisationen att förstå den

egentliga kostnaden av utsläppen på samhället, och stöttar i att därefter ta mer välinformerade och långsiktigt hållbara beslut. (Världsbanken, 2022)

Att prissätta koldioxidutsläpp innebär att organisationen beslutar ett pris som tas i hänsyn vid investeringsbeslut. Metoden kräver inga faktiska monetära transaktioner, utan är ett sätt för en organisation att dels förstå kostnaden av koldioxidutsläppens skadekostnader på samhället, men också för att riskbedöma kring hur investeringen kommer stå sig i framtiden, där koldioxidintensitet enligt prognoser kommer vara dyrare.

Koldioxidpris har i olika former blivit allt mer aktuellt under senaste tid. Den gotländska riksdagsledamoten Hanna Westerén (S) lämnade under december 2022 in en motion till riksdagen som föreslår riksdagen att besluta att Sverige aktivt ska jobba för införandet av ett faktiskt globalt koldioxidpris. (Riksdagen, 2022)

Finansinspektionen har rekommenderat svenska storföretag att redan nu sätta ett internt pris på koldioxidutsläpp i väntan på ett framtida internationellt och gemensamt pris. Detta för att de ska ha möjlighet att stå sig bättre i konkurrensen i en framtid där koldioxidutsläpp kommer vara dyrare. Några av de företag som har satt internt pris på koldioxidutsläpp är bland annat ABB, Boliden, H&M, Volvo Cars och SAAB. (DI, 2021) Snittpriset dem emellan ligger generellt nära EUs utsläppspris. I den nya hållbarhetsredovisningslagstiftningen som EU arbetar med spås framöver internt koldioxidpris vara ett krav som organisationer förväntas redovisa. I EUs arbete mot klimatneutralitet kommer utsläppshandeln utökas under 2023, svenskt näringsliv står bakom inrättandet av ett globalt koldioxidpris, och aktörer inom oljeindustrin har arbetat med prissättning på koldioxid i över 20 år, medan andra sektorer följer.

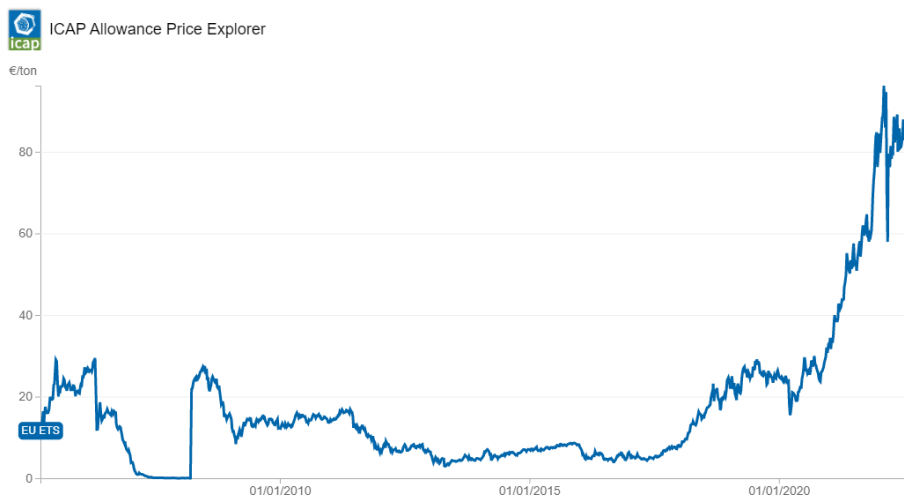
Inom svenska kommuner och regioner är införda pris på koldioxid mycket ovanligt, vilket ger Region Gotland och teknikförvaltningen en möjlighet att gå före och vara ledande inom klimatomställningen i Sverige. Genom att införa och löpande utvärdera resultatet av ett internt pris på koldioxidutsläpp för en kommun och region kan Region Gotland kartlägga olika hinder, möjligheter och skapa förståelse internt och externt kring hur en offentlig aktör kan arbeta på nya och innovativa sätt för att nå klimatmålen i betydligt snabbare takt.

Vad kostar koldioxidutsläpp per ton?

Prissättningen av koldioxid har nått rekordnivåer under det senaste året och fler och fler utsläpp täcks av någon form av prissättning internationellt. De höjda priserna har drivits på av politiska beslut på den globala arenan som svar på den eskalerande klimatkrisen, ökad spekulation i kombination med de ökande energipriserna. Samtidigt visar analyser på att priserna fortfarande ligger för lågt för att nå de utsläppsminskningar som behövs enligt Parisavtalet. (State and Trends of Carbon Pricing, 2022)

Prissättning av koldioxidutsläpp nämns inte i Parisavtalet specifikt, men har identifierats av flera länder som ett viktigt verktyg för att snabbt minska utsläppen för att nå sina internationella åtaganden. Sverige inrättade tidigt en skatt på koldioxid 1991, och EU implementerade sitt handelssystem med utsläppsrätter, den så kallade ”Cap and Trade”, 2005.

Koldioxidutsläpp inom Cap and Trade blir allt dyrare över tid. Att priserna ökar är inte konstigt då priserna är marknadsbundna, och företagen konkurrerar om att handla samma utsläppsrätter samtidigt som dessa blir färre över tid för att skapa den förändring som EU önskar se - då målet är 55 % mindre utsläpp till 2030 jämfört med 1990 års nivåer. Enligt pensionsbolagets Alectas beräkningar kommer priset på koldioxid stiga till ungefär 230 euro per ton 2040 i enlighet med klimatmålet om att hålla temperaturökningen inom 2 grader. (Alecta, 2022).

Grafen visar prisutveckling per ton CO2 inom EUs utsläppshandel från dess införande till slutet på 2022

Under 2022 var det genomsnittliga priset (räknat från priset den första varje månad, avrundat till heltal) 81 Euro per ton Co2, vilket konverteras till 902 SEK per ton Co2. (Statista, 2022)

Varför ska Teknikförvaltningen sätta ett pris på koldioxid och hur kan det användas?

Inom teknikförvaltningen finns de verksamheter som har allra störst miljö- och klimatpåverkan inom Region Gotland. För att förvaltningen ska ha möjlighet att nå de beslutade miljömålen som finns beskrivna i både Vårt Gotland 2040, Genomförandeprogrammet för miljö, klimat och energi, Regionfullmäktiges prioriteringar i den nya styrmodellen samt Tekniska nämndens egna mål i verksamhetsplanen, måste miljövänliga investeringar göras. Alternativ som är mer miljövänliga och vars användande innebär lägre utsläpp för Region Gotland innebär inte sällan en högre kostnad i inköp. Den ökade kostnaden måste förstås i ljuset av värdet som motsvarande utsläppsminskningar ger.

Både till måluppfyllnaden av de miljömål som Region Gotland har beslutat och den framtida kostnaden för skador på samhällsinfrastrukturen. I det kan en beräkningsmodell för koldioxidkostnader stötta tjänstepersoner och politik till att fatta bättre och mer långsiktiga beslut, samtidigt som Region Gotland accelererar takten i omställningsarbetet.

Exempel på hur ett internt pris på koldioxid kan användas av teknikförvaltningen. I ett fiktivt case då en verksamhet ska köpa en maskin görs följande beräkning:

<i>Typ av maskin och utsläpp</i>	<i>Inköpspris för själva maskinen</i>	<i>Driftskostnader per år</i>	<i>Pris för koldioxidutsläpp per år (internt CO2 pris 1 krona/kg)</i>	<i>Total kostnad för Co2 per år</i>	<i>Total kostnad för maskinen på 10 år - inköp, driftskostnader, 5 % ränta och utsläppskostnader</i>
<i>Drivs av fossila bränslen - 100 kg utsläpp per år</i>	<i>100 kr</i>	<i>50 kronor</i>	<i>100 kr</i>	<i>100 kr</i>	<i>1 650 kr</i>
<i>Fossilfri - 0 kg utsläpp per år</i>	<i>300 kr</i>	<i>100 kronor</i>	<i>0 kr</i>	<i>0 kr</i>	<i>1 450 kr</i>

Genom beräkningen stöttas förvaltningen att förstå den egentliga kostnaden av koldioxidutsläppen, och stöttas att välja det fossilfria alternativet trots att det är betydligt dyrare i både inköpspris och driftskostnader. Ekonomistyrningen kräver att vi som organisation ska välja det billigaste alternativet. Genom intern prissättning av koldioxidutsläpp kan vi utveckla ekonomistyrningen så att den är långsiktig, hållbar och leder oss mot våra mål.

Referenser:

Alecta, 2022: <https://alecta.se/koldioxidpris>

Di, 2021: <https://www.di.se/hallbart-naringsliv/borsjattarna-som-tar-utslappskostnaden/>

Riksdagen, 2022: https://riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/motion/globalt-koldioxidpris_HA02157

State and trends on carbon pricing, 2022:
<https://climatefocus.com/publications/state-and-trends-carbon-pricing-2022>

Statista, 2022: <https://www.statista.com/statistics/1322214/carbon-prices-european-union-emission-trading-scheme/>

Världsbanken 2022: <https://carbonpricingdashboard.worldbank.org/what-carbon-pricing>

Bedömning

I ett kommande internt hållbarhetsprogram för Region Gotland som ska tas fram på regionstyrelseförvaltningen har teknikförvaltningen föreslagit att organisationen som helhet ska arbeta med värdering av hållbarhetsinsatser. Detta har tagits med i det projektdirektiv som arbetats fram. Projektet kommer påbörjas senare under 2023. I samma projektdirektiv fastslås också att *”Insatser och förbättringar som går att genomföra innan ett hållbarhetsprogram är framtaget ska inte vänta.”*

Teknikförvaltningen bedömer att för att nå de politiskt uppsatta miljömålen för Region Gotland som helhet, leva upp till de prioriteringar som satts i de styrande partiernas avsiktsförklaring och de mål som tekniska nämnden satt i för utsläppsminskningar för 2023, behövs en snabbare process på förvaltningen för att förstå de långsiktiga ekonomiska konsekvenserna av miljömässiga beslut. Denna förståelse stöttar förvaltningen i att fatta beslut som linjerar med långsiktig ekonomisk rationalitet, och omsätter miljömål- och strategier till verkstad. Intern prissättning av koldioxidutsläpp är ett enkelt, effektivt och tydligt verktyg som leder till detta.

I ett senare skede kan resten av Region Gotland gynnas av att teknikförvaltningen gått före och testat ett beräkningsverktyg för kostnaderna av koldioxidutsläpp. Om Region Gotland som helhet kommer fram till en annan modell kan teknikförvaltningen revidera sin modell för att vara en del i helheten. Bedömningen är dock att Teknikförvaltningens verksamheter är så pass miljöbelastande så att det inte är ansvarsfullt att vänta in ett eventuellt förslag från regionstyrelseförvaltningen. I ljuset av detta föreslås att tekniska nämnden beslutar att införa ett internt pris på koldioxidutsläpp som följer EUs prisnivå för utsläppsrätter.

Att följa EUs prisnivå från utsläppshandeln har flera fördelar. Dels är priset marknadsbundet och därmed fluktuerande, vilket ger en löpande indikation på samhällsutveckling och kostnadsutveckling över tid. Dels är EU en stabil aktör på den internationella arenan och den största utsläppsmarknaden i världen, som också Sverige är knuten till. Att välja ett annat pris, såsom senaste forskningens indikerade pris, Trafikverkets nya ASEK som syftar till transportsektorns utsläppspris, eller ett snitt av de priser som näringslivets aktörer använder riskerar att bli missvisande över tid då utveckling påverkar

priset, och även kan upplevas som godtyckligt i valet. Vårt förslag är att vårt interna pris för koldioxidutsläpp räknas ut efter ett årssnitt av föregående års priser inom EUs utsläppshandel, och att teknikförvaltningen implementerar priset i verksamheterna under kommande år, för utvärdering och lärande under 2024.

Barn- och genusperspektiv: Klimatomställningen görs för framtida generationers möjlighet att tryggt och hållbart leva på och av planeten. Utan snabb klimatomställning är deras framtid, hälsa och möjligheter allvarligt hotade. Att snabbt sänka utsläpp är en oerhört viktig fråga för barn och unga, idag och imorgon.

Landsbygdsperspektiv: Många av öns geografiskt spridda företagare, utvecklingsbolag och lokala organisationer har ett mycket utvecklat miljötänk, och har aktivt ställt om sina verksamheter för att släppa ut mindre. Klimatsmarta val och lösningar är en viktig fråga för en långsiktigt hållbar och attraktiv landsbygd, och externa aktörer runt om på ön som verkar inom landsbygdsfrågor efterfrågar en mer ambitiös hållbarhetsagenda från Region Gotland. Införandet av ett internt koldioxidpris påverkar inte teknikförvaltningens skyldighet eller möjlighet att verka över hela Gotland.

Ekonomisk konsekvensanalys: Genom att förstå kostnaden för utsläpp som kommer belasta samhället och teknikförvaltningens verksamhet har vi möjligheten att genom ett internt koldioxidpris agera långsiktigt ekonomiskt rationellt genom att välja de kortsiktigt dyrare miljövänliga alternativen.

Miljö och klimat: Sänkta utsläpp är avgörande för teknikförvaltningens och Region Gotlands resultat i relation till de politiskt satta ambitionerna och målen inom miljö- och klimatområdet, minska skadorna på samhället och säkerställa en god framtid på vår planet. För att kunna göra de investeringar och prioriteringar som behövs för att lyckas, krävs verktyg som främjar en långsiktighet i ekonomistyrningen och hållbara val. Införandet av ett internt pris på koldioxidutsläpp är ett enkelt och effektivt verktyg för att hjälpa oss i detta viktiga arbete.

Beslutsunderlag

TKF Tjänsteskrivelse 2023-02-14

Teknikförvaltningen

Patric Ramberg
Teknisk direktör